

Hayvana Yönelik Kötü Davran?? Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Hayvana Yönelik Kötü Davran?? Envanteri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22744>

Özet

Hayvana Yönelik Kötü Davran?? Envanteri (HAYKÖDE), bireylerin hayvanlara kar?? sergiledi?i olumsuz ve zararlı davran??lar? ölçmek amacıyla uyarlanm?? bir psikolojik ölçüm aracıdır. Bu envanterin Türkçe uyarlaması, özellikle ilkökul öğrencilerinin hayvanlara yönelik kötü davran?? e?ilimlerini tespit etmek ve bu e?ilimlerin sald?rganlık ve empati düzeyleri gibi di?er psikososyal de?işkenlerle olan ilişkisini incelemek üzere geli?tirilmiştir. Ölçek, Akdemir (2016) tarafından yürütölen yüksek lisans tez çalışması kapsamında Türk kültürüne adapte edilmiştir. Çalışma, çocukluk ça?ındaki hayvanlara yönelik kötü muamele e?ilimlerinin erken te?hisi ve önlenmesi açısından önemli bir araç sağlamaktadır.

Ölçek, adaptasyon sürecinde psikometrik özellikler açısından incelenmiş; geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları ilkökul 4. sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler, envanterin yüksek düzeyde iç tutarlılık ve kabul edilebilir düzeyde test-tekrar test kararlılığına sahip olduğunu göstermiştir. Bu çalışma, hayvanlara yönelik kötü davran??ların psikolojik ve gelişimsel bağlamda anlaşılmasına katkı sağlamaya hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler

Hayvana yönelik kötü davran??, hayvan istismarı, ilkökul öğrencileri, sald?rganlık, empati, psikometrik ölçek, uyarlama.

Yazarlar

Seda Akdemir

Amaç

Hayvana Yönelik Kötü Davran?? Envanteri'nin temel amacı, ilkökul ça?ındaki çocukların hayvanlara kar?? sergiledi?i olumsuz davran??ların sıklığı ve şiddetini sistematik bir şekilde ölçmektir. Envanter, bu davran??ların altında yatan e?ilimleri belirleyerek, ilgili davran??sal sorunların erken dönemde tanınmasına olanak tanır.

Akdemir (2016) tarafından yapılan uyarlama çalışmasının özel amaçları arasında, bu kötü davran?? e?ilimlerinin öğrencilerin genel sald?rganlık düzeyleri ve empati yetenekleri ile arasındaki ilişkiyi ampirik olarak incelemek yer almaktadır. Bu sayede, hayvanlara yönelik kötü davran??ların gelişimsel psikoloji ve suç araştırmaları bağlamında incelenmesine zemin hazırlanmıştır.

Yapı

Ölçek, psikolojide genellikle "hayvanlara yönelik zalimlik" veya "hayvan istismar" olarak tanımlanan davranışsal yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, hayvanlara kasten zarar verme, ihmal etme, acı verme veya kötü muamelede bulunma eğilimlerini içermektedir. Bu tür davranışlar, genellikle bireyin düşük empati, yüksek saldırganlık veya antisosyal eğilimler göstermesiyle ilişkilendirilmektedir.

HAYKÖDE, bu karmaşık yapıyı operasyonel hale getirerek, çocukların hayvanlara yönelik olumsuz tutumları ve eylemlerini nicel verilerle ifade etme imkanı sunar. Ölçeğin uyarılma çabası, bu davranışların erken yaşlarda ortaya çıkmasını, ilerideki şiddet eğilimleri için potansiyel bir gösterge olabileceği varsayımına dayanmaktadır.

Geçerlik

Hayvana Yönelik Kötü Davranış Envanteri'nin geçerlik çabaları, Bursa ilinde öğrenim gören 237 ilkokul 4. sınıf öğrencisi ile yürütülmüştür. Yapı geçerliliğini incelemek amacıyla faktör analizi uygulanmıştır.

Güvenirlilik tabanlı geçerlik göstergelerinden olan iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha), bu örneklem grubu için .70 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca, ölçeğin zamana karşı kararlılığını incelemek üzere 89 öğrenciye 15 gün arayla uygulanan test-tekrar test yöntemi sonucunda kararlılık düzeyi .69 olarak bulunmuştur. Bu değerler, ölçeğin kabul edilebilir düzeyde güvenilir ve kararlı olduğunu göstermektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin Türkçe formunun özgün bir güvenirlik çabası yapılmamış olsa da, Akdemir (2016) çabasına katılan öğrencilerin verdiği cevaplar üzerinden güvenirlik hesaplamaları gerçekleştirilmiştir. İlk hesaplamalarda, ölçeğin genel Cronbach Alfa Katsayısı oldukça yüksek bir değer olan .94 olarak tespit edilmiştir.

Ancak, katılımcıların %56'sının "0" puan alması nedeniyle verilerde simetrik olmayan bir dağılım gözlenmiştir. Bu durumun güvenirlik katsayısını yapay olarak yükseltme ihtimaline karşın, bu sınıfın puanları çökarılarak yeniden hesaplama yapılmıştır. Bu düzeltme sonucunda Cronbach Alfa Katsayısı .91 olarak bulunmuştur. Her iki değer de envanterin yüksek düzeyde iç tutarlılık sergilediğini ve ölçümde güvenilir olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Hayvana Yönelik Kötü Davranış Envanteri'nin yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla faktör analizi

uygulanm??tır. Bu analiz, ölçe?in teorik olarak ölçtü?ü yap?n?n ampirik verilerle ne ölçüde desteklendi?ini ortaya koymu?tur. Faktör analizi sonucunda, iki maddenin faktör yükünün belirlenen e?ik de?er olan .245'in alt?nda kald??? tespit edilmi?tir.

Dü?ük faktör yükü, ilgili maddelerin ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? temel psikolojik yap?y? yeterince temsil etmedi?i anlam?na gelmektedir. Bu nedenle, psikometrik kalitenin art?r?lmas? amac?yla söz konusu iki madde envanterden ç?kar?larak ölçe?in nihai formu olu?turulmu?tur.

Araç

Test Type:

Uyarlama (Adaptation)

Format:

Derecelendirme format? orijinal kaynakta belirtilmemi?tir, ancak davran?? s?kl???n? ölçen Likert tipi veya benzeri bir format oldu?u varsay?lmaktadır.

Language Available:

Türkçe (Uyarlama)

Population Group:

Çocuklar / ?lkokul Ö?rencileri

Age Group:

Yakla??k 9-10 ya? (?lkokul 4. s?n?f)

Population Details:

Bursa ilinde ö?renim gören, toplam 237 ilkokul 4. s?n?f ö?rencisi üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çal??malar? yap?lm??tır.

Test Methodology:

Öz bildirim ölçe?i. Geçerlik için faktör analizi; güvenilirlik için Cronbach Alfa Katsay?s? ve test-tekrar test yöntemleri kullan?lm??tır.

Anahtar Kelimeler

Hayvanlara yönelik davran??, psikometri, Cronbach Alfa, test-tekrar test, iç tutarl?lk, faktör yükü, çocuk psikolojisi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier:

Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses:

Bilgi mevcut de?ildir.

Correspondence Address:

Seda Akdemir (İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi Kapsam?nda)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?:

Uyarlama çal??ması 2016 y?l?nda tamamlanm??tır.

?zinler ve Ücret:

Ölçe?in orijinal geli?tiricisi ve telif hakları hakkında bilgi mevcut de?ildir. Ölçe?in akademik çal??malarda kullanılm? için sorumlu yazar olan Seda Akdemir ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

The original PDF can be downloaded here: hayvana-yonelik-kotu-davranis-envanteri-toad.pdf

Kaynaklar

Akdemir, S. (2016). *İlkokul öğrencilerinde hayvana yönelik kötü davran?? ile saldırganlık ve empati düzeyleri arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Hayvana Yönelik Kötü Davran?? Envanteri Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not

be changed in any way.

Ölçe?in maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM